СЕНТЯБРЬ
1
1939 во
№ 122 (1085)
ДОНЫС 10 ур.

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ӦТУВТЧӦЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗӦНЫ ВЛКСМ КОМИ ОБКОМ ДА СЫКТЫВКАРСА ГОРКОМ

ВЫЛЬ ВЕЛӦДЧАН ВО ЗАВОДИТЧИС

Заводитчис выль велӧдчан во. Выль велӧдчан во заводитчӧм миян странаын—всенароднӧй праздник.

Советскӧй челядь—здоровӧй да шуда челядь. Советскӧй народ радейтӧ ассьыс челядьсӧ, ыджыд тӧждлунӧн быдтӧ том поколениеӧс. Миян странаын томӧйсь паськыда восьтӧма став туйяс велӧдчӧмӧ, ассьыд способностьяс, талантъяс развивайтӧмӧ.

Коми АССР-ын таво кутасны уджавны 2 институт, 7 техникум, 3 педучилище, 2 рабфакт, фельдшерско-акушерскӧй школа, политпросвет школа. Миян челядь кутасны велӧдчыны 19 средней, 90 неполнӧй средней да 375 начальнӧй школаын. Талун школаясын велӧдчӧм заводитасны уна сюрс велӧдчысь. Найӧ локтісны классъясӧ гожӧмын шойччӧм бӧрын, медым ыджыд упорствоӧн овладевайтны тӧдӧмлунъясӧн. 9 сюрс гӧгӧр кӧкъямыс арӧса челядь медводдзаысь талун пуксисны партаяс сайӧ. Найӧ—будущӧй ученӧйяс, бесстрашнӧй лётчикъяс, коммунистическӧй общество стрӧитысьяс.

Кык сюрс да джын учитель кутасны уджавны Коми АССР-са школаясын.

Налы партияӧн, правительствоӧн, советскӧй народӧн доверитӧма быдмысь поколениеӧс воспитайтӧм. Найӧ ассьыныс тӧдӧмлунъяс, вынъяс пуктӧны сы вылӧ, медым воспитайтны миянлысь челядьӧс коммунизм стрӧитысьясӧн, вооружитны найӧс тӧдӧмлунъясӧн, привитны налы сталинскӧй эпохаса мортлысь благороднӧй чувствояс, качествояс—мужество, смелость, партиялы, рӧдиналы помтӧм преданность, быдтыны найӧс культурнӧй, здоровӧй йӧзӧн.

Советскӧй учительство честнӧй, добросовестнӧй уджӧн оправдывайтӧ партиялысь ыджыд довериеӧ. Миян учитель-орденоносецъяс, учитель-отличникъяс шедӧдӧны велӧдчысьяслысь сё прӧчента успеваемость.

Кольӧм велӧдчан воын миян школаяс шедӧдісны тӧдчана успехъяс. Содісны отличнӧй да бур отметкаяс, велӧдчысьяслӧн тӧдӧмлунъясыс лоисны прочнӧйӧсьджык. Но век жӧ школаяс уджын ми имеитам ёна гырысь тырмытӧмторъяс. Кольӧм во миян республикаын мӧд во кежлӧ колисны 5.505 велӧдчысь, 11 прӧчент став велӧдчысьясысь, арся испытаниеяс кежлӧ колисны 4.009 велӧдчысь. Ӧти тайӧ петкӧдлӧ, мый уна школаын, уна классын учебно-воспитательнӧй удж вӧлі сувтӧдӧма омӧля.

Тайӧ велӧдчан воын школаяс, учительяс, велӧдчысьяс водзын суалӧны зэв гырысь могъяс. Колӧ бырӧдны дзикӧдз школаясысь второгодничество, бурмӧдны став учебно-воспитательнӧй удж, лӧсьӧдны образцовӧй дисциплина. Тайӧ требуйтӧ учительясянь напряженнӧй удж, ассьыс тӧдӧмлунъяс, квалификация пыр водзӧ мудзлытӧг кыпӧдӧм. Велӧдчысьяс должёнӧсь велӧдчыны отличнӧя. Миян челядьлы большевистскӧй партиялӧн, Сталин ёртлӧн мудзлытӧм тӧждлунӧн сетӧма став условиеяс бура, отличнӧя велӧдчӧм вылӧ. Сӧмын колӧ велӧдчӧмӧ зільӧм.

Выль велӧдчан воын—уджавны выль ног, максимальнӧй эффектӧн. Учитель не сӧмын сетӧ челядьлы тӧдӧмлунъяс, сійӧ тшӧтш и воспитатель и сылӧн уджлы сетӧма став условиеяс, медым шедӧдны тӧдчана успехъяс челядьӧс велӧдӧмын да воспитайтӧмын.

Наркомпрослӧн, народнӧй образование отделъяслӧн мог—пропагандируйтны медбур учительяслысь опыт, вӧчны сійӧ опытсӧ став учительяс достояниеӧн. Тайӧ удж ӧні пӧшти оз нуӧдсы и тайын медся ыджыд тырмытӧмторйыс найӧ уджын.

Челядьӧс велӧдӧм да воспитайтӧм не сӧмын народнӧй образование отделъяслӧн, учительяслӧн мог, сійӧ делӧ партийнӧй да советскӧй организацияяслӧн. Школа удж вӧсна ыджыд кывкутӧм нуӧ и комсомол.

Выль школаяс стрӧитӧм вӧсна тӧждлун, педагогическӧй удж вывса мастеръяслысь, медбур учительяслысь опыт том учительяс достояниеӧн вӧчӧм, том велӧдчысьясӧн революционнӧй теория велӧдӧм котыртӧм, пионерскӧй отрядъясын образцовӧй удж лӧсьӧдӧм—со могъясыс комсомольскӧй организацияяслӧн. Позьӧ веськыда шуны, мый уна райкомол, зэв уна первичнӧй комсомольскӧй организация оз вермыны висьтавны, мый сійӧ бура пӧртӧ олӧмӧ тайӧ могъяссӧ.

Выль велӧдчан воын школаяслысь удж колӧ бурмӧдны сідзи, медым сійӧ кутіс тырвыйӧ удовлетворяйтны сійӧ требованиеяс, кодъясӧс предъявляйтӧны школалы партиялӧн Сталинскӧй Центральнӧй Комитет да Советскӧй правительство. Советскӧй организацияяслӧн, комсомольскӧй организацияяслӧн, народнӧй образование органъяслӧн, учительяслӧн честя делӧ—сувтӧдны школаяслысь удж образцовӧя.

СССР-са ПЕРВОЙ СОЗЫВА ВЕРХОВНӦЙ СӦВЕТЛӦН ВНЕОЧЕРЕДНӦЙ НЁЛЬӦД СЕССИЯ

ИНФОРМАЦИОННӦЙ ЮӦРТӦМ

СОЮЗСА СӦВЕТЛӦН ДА НАЦИОНАЛЬНОСТЬЯС СӦВЕТЛӦН ӦТУВЪЯ ЗАСЕДАНИЕ ЙЫЛЫСЬ

1939 вося август 31 лун

Август 31 лунӧ, 1 час лунын, СССР-са Верховнӧй Совет заседаниеяс залын, Кремльын, муніс Союзса Советлӧн да Национальностьяс Советлӧн ӧтувъя мӧд заседание.

Председательствуйтӧ — Национальностьяс Советса Председатель депутат **Н. М. Шверник.**

СССР-са Верховнӧй Совет внеочереднӧй Нёльӧд Сессия сёрнитанторъяслӧн мӧд вопрос кузя—всеобщӧй воинскӧй обязанность йылысь закон проект йылысь докладӧн выступитіс СССР-са Оборона кузя Народнӧй Комиссар **К. Е. Ворошилов**, кодӧс вӧлі встретитӧма дырнюжалана овацияӧн.

К. Е. Ворошилов ёртлӧн доклад помасьӧм бӧрын СССР-са Верховнӧй Совет устанавливайтӧ Сессиялысь удж вӧдзӧ нуӧдан порядок, мый бӧрын председательствуйтысь **Н. М. Шверник** ёрт йӧзӧдӧ Союзса Советлысь да Национальностьяс Советлысь ӧтувъя мӧд заседание тупкыссьӧмӧн.

ИНФОРМАЦИОННӦЙ ЮӦРТӦМ

СОЮЗСА СӦВЕТ ЗАСЕДАНИЕ ЙЫЛЫСЬ

1939 вося август 31 лун

Август 31 лунӧ, 2 час 45 минут лунын, СССР-са Верховнӧй Совет заседаниеяс залын, Кремльын, муніс Союзса Советлӧн коймӧд заседание.

Председательствуйтӧ—Союзса Советын Председатель вежысь депутат **Т. Д. Лысенко.**

Сёрнитантор — всеобщӧй воинскӧй обязанность йылысь закон проект йылысь доклад кузя прениеяс.

Прениеясын выступитісны депутатъяс **Б. А. Двинский** (Таганрогскӧй округ, Ростовскӧй область), **К. Ф. Сахарова** (Кинешемскӧй округ, Ивановскӧй область), **Д. Я. Новицкий** (Оршанскӧй округ, БССР), **Е. В. Катаева** (Мелекецкӧй округ, Куйбышевскӧй область), **В. Д. Богданов** (Красногвардейскӧй округ, Ленинградскӧй область) да **Е. М. Кожушана** (Гайсинскӧй округ, Винницкӧй область).

Депутат Кожушана речь бӧрын прениеяс дугӧдсьӧны.

Председательствуйтысь—депутат **Т. Д. Лысенко** юӧртӧ, мый доклад да законлысь представитӧм проект депутатъясӧн единодушнӧя ошкӧм вӧсна, Оборона кузя Народнӧй Комиссар **К. Е. Ворошилов** заключительнӧй кывйысь отказывайтчӧ.

Депутат **А. А. Кузнецов** предложение серти Союзса Совет ӧтсӧгласӧн примитӧ постановление—всеобщӧй воинскӧй обязанность йылысь закон проект, кодӧс пыртӧма СССР-са Народнӧй Комиссаръяс Советӧн, кызвыннас примитны. Бӧрйыны комиссия поправкаяс видлалӧм вылӧ да законлысь окончательнӧй текст Союзса Советӧн вынсьӧдны представитӧм вылӧ. Та бӧрын Союзса Совет вынсьӧдӧ комиссиялысь татшӧм состав: председатель—**Д. С. Коротченко**, комиссияса шленъяс—**И. В. Алексеенко, А. М. Алемасов, З. А. Андреева, М. А. Антипов, Ю. А. Ахунбабаев, А. А. Байков, А. В. Беляков, В. Д. Богданов, С. М. Буденный, К. Е. Ворошилов, Е. А. Гонобоблева, С. А. Данилин, Б. А. Двинский, М. Г. Ефремов, А. А. Жданов, И. С. Исаков, Е. В. Катаева, Е. М. Кожушана, А. А. Кузнецов, Н. Г. Кузнецов, Г. И. Кулик, А. Д. Локтионов, Г. М. Маленков, Л. З. Мехлис, П. И. Немченко, Д. Я. Новицкий, Д. Г. Павлов, К. Ф. Сахарова, Н. С. Хрущев, Б. М. Шапошников, П. П. Ширшов, Е. А. Щаденко, А. С. Щербаков, Д. С. Юдин.**

Та вылын Союзса Совет Нёльӧд внеочереднӧй Сессиялӧн коймӧд заседание тупкыссьӧ.

ИНФОРМАЦИОННӦЙ ЮӦРТӦМ

НАЦИОНАЛЬНОСТЬЯС СОВЕТЛӦН ЗАСЕДАНИЕ ЙЫЛЫСЬ

1939 вося август 31 лун

Август 31 лунӧ, 5 час лунын, СССР-са Верховнӧй Совет заседаниеяс залын, Кремльын, вӧлі Национальностьяс Советлӧн коймӧд заседание.

Председательствуйтӧ — Национальностьяс Советса Председатель депутат **Н. М. Шверник.**

Сёрнитантор — всеобщӧй воинскӧй обязанность йылысь закон проект йылысь доклад кузя прениеяс.

Прениеясын выступитісны депутатъяс **А. Казакпаев** (Акмолинскӧй округ, Казахскӧй ССР), **А. А. Хорава** (Гегечкорскӧй округ, Грузинскӧй ССР), **М. Т. Якубов** (Бакинскӧй карса округ, Азербайджанскӧй ССР), **Ш. М. Арушанян** (Микояновскӧй округ, Армянскӧй ССР), да **В. С. Мусинский** (Севернӧй округ, РСФСР).

Депутат Мусинский речь бӧрын прениеяс дугӧдсьӧны.

Национальностьяс Советса Председатель депутат **Н. М. Шверник** юӧртӧ, мый доклад да законлысь представитӧм проект депутатъясӧн единодушнӧя ошкӧм вӧсна, оборона кузя Народнӧй Комиссар **К. Е. Ворошилов** ёрт заключительнӧй кывйысь отказывайтчӧ.

Депутат **Д. Ф. Маркин** предложение серти Национальностьяс Совет ӧтсӧгласӧн примитӧ постановление—всеобщӧй воинскӧй обязанность йылысь закон проект, кодӧс пыртӧма СССР-са Народнӧй Комиссаръяс Советӧн, кызвыннас примитны. Поправкаяс видлалӧм могысь да Национальностьяс Советӧн вынсьӧдӧм вылӧ законлысь окончательнӧй текст представитӧм вылӧ бӧрйыны комиссия.

Та бӧрын Национальностьяс Совет вынсьӧдӧ комиссиялысь татшӧм состав: председатель—**П. А. Тюркин**, комиссияса шленъяс—**Ш. М. Арушанян, Т. Алдабергенов, Х. Артыков, Г. Ф. Байдуков, К. Е. Ворошилов, В. А. Вазашкин, Н. Л. Гаряев, М. В. Горбачев, С. П. Денисов, Н. Н. Дубинин, А. В. Ермак, Г. А. Исмаилов, Г. А. Каркарян, П. Ф. Кривонос, Н. Г. Кузнецов, П. Е. Кривохатько, О. Т. Котенева, М. Б. Касумов, Ф. И. Лаштоба, Н. А. Масленникова, Т. А. Моисеева, М. С. Манукянц, В. С. Мусинский, А. С. Петров, П. И. Пумпур, С. К. Тимошенко, А. А. Хорава, М. Ф. Шкирятов, К. Н. Шерозия, М. Т. Якубов.**

Та вылын Национальностьяс Совет внеочереднӧй Нёльӧд Сессиялӧн коймӧд заседание тупкыссьӧ.

СССР-СА ПЕРВОЙ СОЗЫВА ВЕРХОВНӦЙ СӦВЕТЛӦН ВНЕОЧЕРЕДНОЙ НӦЛЬОД СЕССИЯ

ИНФОРМАЦИОННӦЙ ЮӦРТӦМ

СОЮЗСА СӦВЕТЛӦН ДА НАЦИОНАЛЬНОСТЬЯС СӦВЕТЛӦН ӦТУВЪЯ ЗАСЕДАНИЕ ЙЫЛЫСЬ

1939 вося август 31 лун

Август 31 лунӧ, 7 час 30 минут рытын, СССР-са Верховнӧй Сӧвет заседаниеяс залын, Кремльын, вӧлі Союзса Сӧветлӧн да Национальностьяс Сӧветлӧн ӧтувъя коймӧд заседание.

Председательствуйтӧ — Союзса Сӧветлӧн Председатель депутат **А. А. Андреев.**

Сӧрнитантор— Сӧветскӧй Союз да Германия костын ненападение йылысь договор ратифицируйтӧм.

Тайӧ вопрос кузя юӧртӧмӧн выступитіс СССР-са Народнӧй Комиссаръяс Сӧветса Председатель да Иностраннӧй делӧяс кузя Народнӧй Комиссар **В. М. Молотов**, кодӧс вӧлі встретитӧма дыр нюжалана овациялӧн.

Молотов ёрт выступление помасьӧм бӧрын депутат **А. С. Щербаков** сетӧ предложение: СССР-са Правительство внешней политикалӧн исчерпывайтана ясность да последовательность вӧсна СССР Народнӧй Комиссаръяс Сӧветса Председатель да Иностраннӧй делӧяс кузя Народнӧй Комиссар Молотов ёрт юӧртӧм кузя прениеяс не восьтыны. СССР-са Верховнӧй Сӧвет ӧтсӧгласӧн примитӧ тайӧ предложениесӧ.

Сэсся депутат **Щербаков** предложение серти СССР-са Верховнӧй Сӧвет Палатаяс кузя торйӧн гӧлӧсуйтӧмӧн ӧтсӧгласӧн примитӧ татшӧм постановление:

„Сӧветскӧй Социалистическӧй Республикаяс Союзса Верховнӧй Сӧвет, Сӧветскӧй Союз да Германия костын ненападение йылысь договор ратифицируйтӧм йылысь СССР Народнӧй Комиссаръяс Сӧветса Председатель да Иностраннӧй делӧяс кузя Народнӧй Комиссар Вячеслав Михайлович Молотов ёртлысь юӧртӧм кывзӧм бӧрын,

постановляйтӧ:

1. Ошкыны Правительстволысь внешней политика.

2. Ратифицируйтны Сӧветскӧй Социалистическӧй Республикаяс Союз да Германия костын ненападение йылысь договор, кодӧс заключитӧма Москваын 1939 вося август 23 лунӧ".

Та вылын Союзса Сӧветлӧн да Национальностьяс Сӧветлӧн коймӧд ӧтувъя заседание тупкыссьӧ.

Союз леса и сплавалӧн республиканскӧй физкультурнӧй спартакиада вылын.

СНИМОК ВЫЛЫН: П. Елина да П. Агеева ёртъяс, кодъяс 100 метр вылӧ забегын сетісны медся бур результатъяс—15,6 секундӧн.

Фото Ермолинлӧн.

Вӧрпунктлы колӧ отсӧг

Лоймаса вӧрпункт (Луз район) гожся вӧрлэдзӧм кузя план мӧд кварталын пӧрӧдчӧм кузя тыртіс 135,4 прӧчент вылӧ да кыскасьӧм кузя 109,8 прӧчент вылӧ. Но коймӧд кварталын положениеыс вежсис. Вӧрпункт уджавны кутіс омӧля. Тайӧ кварталса план пӧрӧдчӧм кузя тыртӧма сӧмын 7,8 прӧчент вылӧ. Квартал чӧж абу кыскӧма ни ӧти кубометр.

Мыйын-жӧ делӧыс? Делӧыс сыын, мый вӧрпунктса партийнӧй да комсомольскӧй организацияяс успокоитчисны шедӧдӧм вермӧмъясӧн. Рабочӧйяс пӧвсын массово - разъяснительнӧй удж абу сувтӧдӧма, культурно-бытовӧй условиеяс лӧсьӧдӧм вӧсна некод оз тӧждысь, ни вӧрпунктса администрация, ни партийнӧй да комсомольскӧй организацияяс, мый вӧсна вӧрпунктса рабочӧйяс пӧвсын зэв ыжыд текучесть.

Вӧрпунктын ӧні уджалӧ 30 саяс морт. Найӧ пӧвсын эмӧсь сэтшӧм стахановецъяс кыдз П. Марков, А. Шехонин да мукӧд ёртъяс, кодъяс лунся нормаяс тыртӧны 130—160 прӧчент вылӧ, но налӧн удж опытыс некодлы оз передавайтсьы.

Вӧрпунктын комсомольскӧй организация абу омӧль. Уна комсомолецъяс удж вылын петкӧдлӧны пример. Комсомолец А. Чарков 40 норма пыдди тыртіс 93,55 норма, В. Мокеев 67,56 норма, Чужмаров 77,07 норма, но тайӧ ёртъясыс сідз жӧ ӧні уджавны дугдісны. Комсомольскӧй организацияса секретарь Вилегжанин ёрт уджалӧ старшӧй счетоводӧн, но сійӧ, тыдалӧ, кутіс омӧля интересуйтчыны производственнӧй уджӧн.

Вӧрпунктлӧн коймӧд кварталса план абу ыдж ыд. Сійӧс тыртны эм став условиеясыс.

М. Юркин.

Виччысям тіянӧс, ёртъяс!

(КРАСНОФЛОТЕЦЛӦН ПИСЬМӦ)

Вой и лун миян эсминецъяс, подводнӧй лодкаяс, торпеднӧй катеръяс юклӧдлӧны Баренцово море. Немтор миян оз мешайт: ни буряяс, ни штормъяс, ни пемыд арся войяс. Пушкаяс бердын, торпеднӧй катеръяс бердын пыр боевӧй дасьлунын суалӧны Войвыв флотса краснофлотецъяс.

Войвыв флотӧ ме вои 1937 воын. Кык во нин лои, кыдз ме служита краснофлотецӧн. Ыджыд радейтӧмӧн ми лунысь лун овладевайтам боевӧй техникаӧн. Боевӧй да политическӧй подготовка кузя ме аслам велӧдчӧмын имеита сӧмын бур да отличнӧй оценкаяс, ог имеит ни ӧти дисциплинарнӧй взыскание. Водзӧ аслам велӧдчӧмын ме кӧсъя шедӧдны нӧшта бур петкӧдласъяс.

Регыд заводитчасРККА-ӧ да РККФ-ӧ призыв. Збой, жизнерадостнӧй томйӧз воасны призывнӧй комиссияӧ. Том пополнение регыд воас и ми дінӧ, флотӧ.

Ми лӧсьӧдчам достойнӧя встретитны найӧс. Ми кӧсъям сетны ассьыным боевӧй опыт, отсавны налы ӧдйӧ овладейтны сложнӧй корабельнӧй техникаӧн.

Краснофлотец
В. ПРИЕЗЖЕВ.

Войвыв флот.

Ӧти лунӧ идраліс 6 гектар

Грива МТС-ын комбайнӧн урожай идравны медводз заводитіс комбайнер Миллер Андрей Давидович. Сійӧ август 15 лунӧ идраліс сю 6 гектар вылысь. Комбайнӧн вундӧм вылын сійӧ жӧ луннас тракторист И. П. Лодыгин нормасӧ тыртіс 150 прӧчент вылӧ.

Гӧтӧвитӧма 72 значкистӧс

Сӧськаса пионерскӧй лагерь (Сыктывдін район) таво уджаліс бура. Лагерӧ ставсӧ вӧлі шымыртӧма 49 велӧдчысьӧс.

Лагерын уджалісны оборонно-физкультурнӧй кружокъяс. ПВХО кружок гӧтӧвитіс 23 значкистӧс, БГТО кружок гӧтӧвитіс 14 значкистӧс, ЮВС кружок гӧтӧвитіс 11 значкистӧс да санитарнӧй кружок гӧтӧвитіс 20 БГСО значкистӧс да 4 ГСО значкистӧс. Ставсӧ лагерын лои гӧтӧвитӧма 72 значкистӧс.

И. А.

А. Н. Радищев

(Сылӧн чужӧмсянь 190 во тырӧм кузя).

Сійӧ кадӧ, кор роч самодержица Екатерина II пугачевскӧй восстаниеӧн расправитчӧмӧн да турокъяс вылын победа одержитӧмӧн празднуйтіс победа, скромнӧй петербургскӧй чиновник Александр Николаевич Радищев гижис аслас „Путешествие из Петербурга в Москву" знаменитӧй книгалысь первой главаяс. Некымын во мысти, 1790 воын, сійӧс вӧлі печатайтӧма домашней печатнӧй станок вылын. Книга югдӧдіс Россиялысь истиннӧй положение. Сійӧ петкӧдліс, мый екатерининскӧй дворецъяслӧн да потемкинскӧй „сиктъяслӧн" парадньӧй внешность сайын дзебсьӧны народнӧй массаяслӧн тшыгъялӧм да гӧльлун.

Неумолимӧй жестокостьӧн да пӧщадатӧг автор критикуйтӧ крепостническӧй Россияӧс. Крепостнӧй рабъяслӧн шудтӧм, подневольнӧй олӧм, помещикъяслӧн зверство да произвол, чиновникъяслӧн взяточничество да казнокрадство, тупость да невежество,—ставыс тайӧ аддзис ассыс яръюгыд отражение радищевскӧй „Путешествиеын".

Радищевлысь книга Екатериналӧн придворнӧй кругъясын вӧлі встретитӧма негодованиеӧн. Найӧ аддзисны сыын революционнӧй дерзкӧй чуксалӧм, самодержавие свергнитӧмӧ дерзкӧй чуксалӧм. Книгалысь погубнӧй тӧдчанлунсӧ медся бура гӧгӧрвоис ачыс Екатерина. Радищевлӧн эрдӧдӧмъяс вӧліны сэтшӧм опаснӧйӧсь, мый сійӧс, Екатериналӧн приказ серти, пуксьӧдісны Петропавловскӧй крепостьӧ.

Мый жӧ представляйтіс тайӧ книгаыс, кодi сэтшӧма повзьӧдіс роч императрицаӧс? Мыйла сэсся Россияын сійӧ юрбӧтіс кыдзи революционнӧй набат?

Радищевлӧн книга гижӧма путешествие формаӧн. Посвящениеын, кодӧн шыӧдчӧма аслас друг Кутузов дінӧ, кодi ӧтлаын писательӧд велӧдчис Лейпцигын, Радищев висьталӧ морт дінӧ тыр радейтана кывъяс.

Роч крестьянинлӧн, кодӧс крепостнӧй правоӧн вайӧдӧма рабство состояниеӧдз, страданиеяс,—со мый жугыльтіс великӧй гуманистӧс. Но Радищевлӧн гуманизм оз паськав царьяс да мукӧд сикас нартитысьяс вылӧ. Тайӧ Екатерина II пасйис аслас отзывас:

„Сочинитель оз радейт царьясӧс и кӧні позьӧ на дінӧ чинтыны радейтӧм да почтение, сэн горша куткысьӧ резкӧй смеллунӧн".

„Вольность" одаын Радищев изобразитіс цар вылын суд, кодi вӧчис народлы паныд заговор. Цар вылын народнӧй приговор юралӧ немилосердноя:

„Ӧти смертыс сыысь этша —Кув! кув жӧ тэ сё пӧв!".

„Вольность" одалӧн действиеыс кӧть мунӧ и Англияын, но Екатерина, эз подувтӧг, аддзы уна намёк Россия вылӧ. „Ода" дзик яснӧ бунтовскӧй,—гижис сійӧ,—кӧні царьяслы грӧзитсьӧ плахаӧн".

1790 вося июль 24 лунӧ Уголовнӧй судлӧн палата Радищевлы вынеситіс смертнӧй приговор. Сенат вынсьӧдіс тайӧ решениесӧ. Но сэн Екатерина решитіс ворсны милосердиелысь да благодушиелысь комедия. Сійӧ смертнӧй казнь вежис Илимын дас вося ссылкаӧн. Некымын лун мысти, кандалаясӧн дорӧмӧн, вӧлі Радищевӧс мӧдӧдӧма Илимскӧй острогӧ. Но царскӧй палачъяслӧн издевательствояс эз чегны Радищевлысь революционнӧй дух. Ссылкаысь вит во мысти воӧм бӧрын, 1801 воын Радищев представитіс крепостнӧй крестьянаӧс мездӧм йылысь да крепостнӧй право вежӧм йылысь проект. Законъяс выработайтӧм кузя комиссияса председатель граф Зовадовский, тайӧ проектнас тӧдмасьӧмӧн, висьталіс Радищевлы:

—Эх, Александр Николаевич, окота тэныд больгыны важмозыд. Этша-ӧ мӧй вӧлі тэныд Сибирыс?

Тайӧ тыртіс Радищев терпениелысь чаша.

1802 вося сентябрь 11 лунӧ сійӧ помаліс ассыс олӧмсӧ самоубийствоӧн. Сылӧн бӧръя кывъясӧн вӧліны: „Потомство отомстит ас ме вӧсна". Тадз и трагическӧя помасис великӧй писательлӧн, революционер-просветительлӧн олӧмыс.

* * *

„О Национальной гордости великороссов" статьяын Ленин, замечательнӧй революционер - демократъясӧс лыддьӧдлӧмӧн, кодъясӧн право серти вермас гордитчыны миян народ, первой висьталӧ Радищевлысь ним.

Радищев вӧлі роч народлӧн великӧй пиӧн—аслас кадся тӧдчана борецӧн да мыслительӧн. Сійӧ вӧлі исключительнӧй мужествоа морт, кодi жестокӧй самодержавно - крепостническӧй условиеяс-режимын лысьтіс вынеситны ассьыс приговор Россияса правъящӧй классъяслы.

1939 ВОСЯ АВГУСТ 28 ЛУНӦ СОЮЗСА СӦВЕТЛӦН ДА НАЦИОНАЛЬНОСТЬЯС СӦВЕТЛӦН ӦТУВЪЯ ЗАСЕДАНИЕ

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННӦЙ НАЛОГ ЙЫЛЫСЬ ЗАКОН ПРОЕКТ ЙЫЛЫСЬ

СССР-са Финансъяс кузя Народнӧй Комиссар А. Г. ЗВЕРЕВ ёртлӧн доклад

Депутат ёртъяс! ССР Союзса Народнӧй Комиссаръяслӧн Сӧвет пыртӧ ССР Союзса Верховнӧй Сӧвет Сессиялы видлалӧм вылӧ сельскохозяйственнӧй налог йылысь законлысь проект.

Тайӧ вопросыс Сессия вылӧ сувтӧдсьӧ сельскохозяйственнӧй налог кузя законодательство сійӧ вежсьӧмъяскӧд соответствиеӧ вайӧдны коланлунӧн, кодъяс лоисны сиктын мӧд сталинскӧй пятилетка успешнӧя олӧмӧ пӧртӧм да социалистическӧй видзму овмӧс социализмсянь коммунизмӧ вуджан туй вылын водзӧ развивайтӧм результатын.

Сельскохозяйственнӧй налог йылысь ӧнія кадӧ действуйтысь закон вӧлі примитӧма Сӧветскӧй Социалистическӧй Республикаяс Союзса Центральнӧй Исполнительнӧй Комитетӧн да ССР Союзса Народнӧй Комиссаръяс Сӧветӧн 1934 вося май 31 лунӧ, кор колхозъяс эз вӧвны нӧшта организационно - хозяйственнӧя сэтшӧма ӧнмӧмаӧсь, кыдзи ӧнія кадын.

Тайӧ законсӧ примитӧм бӧрын кольӧм вит во чӧжӧн видзму овмӧсын лоисны зэв гырысь вежсьӧмъяс.

Большевистскӧй партиялӧн XVIII-ӧд съезд вылын Сталин ёрт аслас докладын индіс, мый „колхозъяс окончательнӧ закрепитӧма да упрочитӧма, а овмӧслӧн социалистическӧй система эм ӧні миян земледелиелӧн дзик ӧти форма“.

Ӧнія кадын кӧдза площадьлӧн 99,5 прӧчентыс принадлежитӧ колхозъяслы да совхозъяслы да сӧмын прӧчентджын составляйтӧ ӧткаолысь секторлӧн кӧдзаыс.

Видзму овмӧс вооружитӧма первокласснӧй сельскохозяйственнӧй машинаясӧн. Видзму овмӧсын ӧні уджалӧ 500 сюрсысь унджык трактор.

1932 воын машинно-тракторнӧй станцияяс обслуживайтісны кӧдза площадьлысь 49,3 прӧчент, а 1938 воын—кӧдза площадьлысь 93,3 прӧчент.

Партиялӧн XVIII съезд вылын отчетнӧй докладын Сталин ёрт висьталіс: „Миян земледелие эм, сідзкӧ, не сӧмын ёнджыка ыджыд да механизированнӧй, а сідзкӧ и ёнджыка товарнӧй земледелие, но и ёнджыка оснащеннӧй ӧнія техникаӧн, любӧй мӧд странаса земледелие серти“.

Партия да Сӧветскӧй правительство и личнӧ Сталин ёрт исключительнӧй тӧждысьӧм вӧсна колхозъяс ӧнмӧны лунысь-лун. Колхознӧй сикт ӧнмӧ хозяйственнӧя да культурнӧя. Колхозъяслӧн политическӧя да организационно-хозяйственнӧя ӧнмӧмкӧд тшӧтш воысь воӧ содӧ продукция, кодӧс получайтӧны колхозникъяс, содӧ налӧн денежнӧй доходъясыс.

Ставсоюзса сельскохозяйственнӧй выставка яръюгыда свидетельствуйтӧ колхознӧй сиктлысь зэв гырысь победаяс, кодӧс шедӧдӧма большевистскӧй партия да великӧй Сталин веськӧдлӧм улын. (**Бурнӧй, дырнюжалана аплодисментъяс**).

Выставка конкретнӧй примеръяс вылын петкӧдлӧ сиктын социализмлысь торжество, колхознӧй овмӧслысь да культуралысь дзоридзалӧмсӧ да выль достижениеясӧ да успехъясӧ конкретнӧй туйяссӧ.

„Колхозъяслысь общественнӧй муяс разбазаривайтӧмысь видзан мераяс йылысь“ да „Колхозъясын общественнӧй животноводство развивайтӧм кузя мероприятиеяс йылысь“ тайӧ воын партия Центральнӧй Комитетлӧн да Правительстволӧн примитӧм шуӧмъяс кыпӧдісны колхозникъяс политическӧй активностьлысь выль гы да колхозъяслысь выль производственнӧй подъём.

Социалистическӧй сиктса честнӧй труженникъяслӧн уна миллион массаясӧ зэв ыджыд энтузиазмӧн босьтчисны зэв важнӧй могъясолӧмӧ пӧртӧмӧ, кодъясӧс сувтӧдӧма ВКП(б) XVIII съездӧн видзму овмӧс водзын коймӧд сталинскӧй пятилеткаын.

Колхознӧй строй ӧнмӧдӧм подув вылын воысь-воӧ содӧны колхозникъяс паськыд массаяслӧн доходъяс. 1934—1937 воясӧ чӧжӧн колхозникъяслӧн налӧвой доход содіс 2,7 пӧв дорысь унджык, а денежнӧй доходъяс, кодъяс юксьӧны колхозникъяс пӧвсын трудоденьяс вылӧ —4,3 пӧв. Содісны сідз жӧ колхозникъяслӧн личнӧй приусадебнӧй овмӧсысь доходъяс, а сідз жӧ тайӧ воясӧ чӧжӧн тӧдчымӧн содіс скӧтлӧн поголовье, кодi находитчӧ колхозникъяс личнӧй пользованиеын.

Коймӧд пятилеткаын видзму овмӧс кузя партиялысь да правительстволысь сувтӧдӧм могъяс успешнӧя олӧмӧ пӧртӧмын зэв ыджыд роль принадлежитӧ Сӧветскӧй Союзса финансъяслы.

Сельскохозяйственнӧй налог эм не сӧмын доходнӧй источник государственнӧй бюджетлӧн, но, партиялӧн да правительстволӧн мукӧд мероприятиеяскӧд тшӧтш, сійӧс лӧсьӧдӧма отсасьны колхозъясын трудовӧй дисциплина ӧнмӧдӧмын, нӧшта ёнджыка кыпӧдны асланыс колхозлӧн бурджыка уджалӧмын колхозникъяслысь заинтересованностьсӧ.

Сельскохозяйственнӧй налог йылысь ӧнія кадын действуйтысь закон имеитӧ существеннӧй тырмытӧмторъяс. Кыдзи тӧдса, колхозникъяслӧн личнӧй приусадебнӧй участокысь доходъяс привлекайтсьӧны сельскохозяйственнӧй налогӧн облагайтӧмӧ твердӧй ставкаяс серти 10-сянь 50 шайтӧдз суммаын, личнӧй овмӧсысь колхозникъяслӧн получайтан доходлӧн размер вылӧ видзӧдтӧг.

Сельскохозяйственнӧй налогӧн облагайтан татшӧм системаыс, збыль доходностьсӧ учитывайттӧг, вайӧдӧ сэтчӧ, мый кымын унджык внимание колхозник сетӧ аслас личнӧй овмӧслы да кымын вылынджык сылӧн овмӧсысь доходностьыс, сымын относительнӧ этшаджык сійӧ мынтӧ государстволы налог.

Сідз, например, Харьковскӧй областьса Харьковскӧй районысь Ильич нима колхозса шлен А. И. Иваненко имеитіс рыночнӧй доходъяс 1938 воын сельскохозяйственнӧй прӧдуктаяс вузалӧмысь 4.250 шайт, а сійӧ жӧ колхозса шлен В. П. Безрук рынок вылын прӧдуктаяс вузаліс 700 шайт вылӧ этшаджык, а сельскохозяйственнӧй налогсӧ мынтіс сійӧ жӧ размерын, кыдзи и колхозник Иваненко.

Примеръяс, кодъясӧс ме вайӧді, оз лоны исключениеӧн. Позьӧ встретитны сэтшӧм колхозникъясӧс, кодъяс выработайтісны артельын трудоденьяслысь тӧдчытӧм лыд, главнӧй вниманиесӧ кустарнӧй промыслы сетӧмӧн, а сельскохозяйственнӧй налог найӧ мынтӧны сӧмын 20—40 шайт вылӧ унджык мукӧд колхозникъяс серти, кодъяс ассьыныс став кадсӧ сетӧны колхозын уджалӧмлы. А колӧ шуны, мый ӧткымын колхозникъяслӧн кустарнӧй промыслъясысь доходъясыс составляйтӧны вонын уна дас сюрс шайт.

Сталинабад карын олӧ Дагестанскӧй АССР-са Пакскӧй районысь 50 саяс колхозник. Ставныс найӧ имеитӧны справкаяс сы йылысь, мый являйтчӧны колхозса шленъясӧн. На пӧвсысь быдӧн имеитӧ кустарнӧй мастерскӧй да имеитӧ уна дас сюрс шайт доход, а сельскохозяйственнӧй налог мынтӧны ставсӧ сӧмын 20—40 шайт вылӧ унджык, колхозник - одноосьчанаяс серти, кодъяс уджалӧны сӧмын колхозын.

Астраханын постояннӧ олӧны да занимайтчӧны лудильнӧй промыслӧн 20 колхозник-кустарь. Найӧ имеитӧны сійӧ карас ассьыныс керкаяс да мастерскӧйяс. Колхозын найӧ фактически оз уджавны, а пользуйтчӧны налог кузя став льготаясӧн, кодӧс сетӧма колхозникъяслы. Обложениелӧн татшӧм системаыс, код серти колхозникъяс, кодъяс имеитӧны постояннӧй доход кустарно-ремесленнӧй промыслысь, налогсӧ мынтӧны налог ставка дорӧ тӧдчытӧм надбавкаӧн, оз отсав колхозъясын трудовӧй дисциплина ӧнмӧдӧмлы.

ВКП(б) Центральнӧй Комитетлӧн Майскӧй пленум индіс уна мераяс колхозъясын трудовӧй дисциплина водзӧ ӧнмӧдӧм могысь, установитіс быд трудоспособнӧй колхозниклы вонас трудоденьяслысь-обязательнӧй минимум.

Такӧд тшӧтш ВКП(б) ЦК да СССР-са Народнӧй Комиссаръяслӧн Сӧвет рекомендуйтісны став колхозникъяслы установитны сэтшӧм пӧрадок, код дырйи трудоспособнӧй колхозникъяс да колхозницаяс, кодъяс во чӧжӧн оз выработайтны трудоденьяслысь определитӧм минимум, лыддыссьӧны колхозысь вывывшӧйясӧн да колхозникъяслысь право воштысьясӧн. Трудоденьяслысь обязательнӧй минимум установитӧм—тайӧ сэтшӧм йӧзӧс социалистическӧя перевоспитайтан зэв серьёзнӧй мера, кодъяс абу на мездысьӧмны важ единоличнӧй овмӧссянь уна следуйтӧм привычкаяс да традицияяс грузысь, да кодъяслы колхоз абу на лоӧма медся матыса да рӧднӧй делӧӧн.

Сталинскӧй Конституция серти быд сӧветскӧй гражданинлӧн эм удж вылӧ неотъемлемӧй право. Но уджыс миян странаын— сійӧ обязанность, сійӧ быд мортлӧн долг. „Социализм ньӧти оз отрицайт удж,— шуліс Сталин ёрт.—Мӧдарӧ, социализм стрӧитсьӧ удж вылын. Социализм да удж мӧда мӧдсьыс торйӧдны позьтӧмӧсь... Социализм требуйтӧ не лодырничайтӧм, а сійӧс, медым став йӧзыс уджалісны честнӧя, уджалісны не мукӧдъяс вылӧ, не озыръяс да эксплоататоръяс вылӧ, а аслыныс вылӧ, общество вылӧ“.

Трудоденьяслӧн обязательнӧй минимум установитӧма сы могысь, медым став трудоспособнӧй колхозникъяс, ставныс ӧтитӧг пуктісны ассьыныс трудсӧ общественнӧй овмӧсӧ, кодi эм колхозникъяс материальнӧй благосостояние быдмӧмлӧн подув. Колхозъяслӧн общественнӧй овмӧс —сійӧ главнӧй овмӧс. Сӧмын колхозын быд колхозниклысь личнӧй интересъяссӧ колхозса общественнӧй интересъяскӧд правильнӧя сочетайтӧм обеспечитас удж производительностьлысь водзӧ кыптӧм, колхозникъяслысь зажиточность да культурнӧй уровень водзӧ кыпӧдӧм. СССР-са СНК да ВКП(б) ЦК решениеяскӧд лӧсялӧмӧ колӧ вайӧдны и сиктын налоговӧй законодательство.

(Помсӧ видзӧд 4-ӧд листб.).

А. Г. Зверев ёрт докладлӧн пом

Сельскохозяйственнӧй налог йылысь выль закон, кодӧс представитӧма СССР-са Верховнӧй Сӧветлӧн тайӧ Сессияы видлалӧм да вынсьӧдӧм вылӧ, эм важнӧй звено мероприятиеяслӧн, кодъясӧс индӧма ВКП(б) ЦК майскӧй Пленум историческӧй решениеясӧн. Сійӧс веськӧдӧма колхознӧй овмӧс водзӧ кыпӧдӧм вылӧ да колхозъясын трудовӧй дисциплина ёнмӧдӧм вылӧ.

Мыйын особенностьясыс сельскохозяйственнӧй налог йылысь выль законлӧн?

Сельскохозяйственнӧй налог йылысь закон проектын предусматривайтсӧ колхозникъяслысь личнӧй доходъяс обложитӧм не твердӧй ставкаяс серти, а став сикас доходъяс размерысь зависитӧмӧн, кодъясӧс (доходъяссӧ) колхозникъяс получайтӧны личнӧй овмӧсысь, а сідз жӧ кустарно-ремесленнӧй промыселъясысь да не медӧн уджалӧм кузя мукӧд занятиеясысь.

Колхозникъяслӧн доходъяс, кодъясӧс получайтӧны трудоденьяс кузя, кыдзи денежнӧй, сідзи и натуральнӧй формаын, закон проект серти сельскохозяйственнӧй налогӧн оз облагайтсьыны.

Законопроект серти колхозникъяслысь доходъяс обложитӧм кузя предусматривайтсьӧны со кутшӧм ставкаяс:

Овмӧсын вося облагайтан доходлӧн размер	Овмӧс вылӧ налоглӧн размер
1.000 шайтӧдз	50 шайт.
1.000 шайтсянь 2.000 шайтӧдз	50 шайт+7 ур 1.000 шайтысь вывті быд шайтысь.
2.000 шайтсянь 3.000 шайтӧдз	120 шайт+8 ур 2.000 шайтысь вывті быд шайтысь.
3.000 шайтсянь 4.000 шайтӧдз	200 шайт+10 ур 3.000 шайтысь вывті быд шайтысь.
4.000 шайтысь унджык .	300 шайт+13 ур 4.000 шайтысь вывті быд шайтысь.

Колхозникъяслӧн овмӧсъяслы, кодъяс составын семьяса трудоспособнӧй торъя шленъяс оз состоитны колхозса шленъясӧн либӧ петісны колхозысь да оз уджавны медӧн, сельскохозяйственнӧй налоглӧн сумма содтыссьӧ 20 прӧчент вылӧ. Сельскохозяйственнӧй артельясса шленъяслысь личнӧй подсобнӧй овмӧсысь доходъяс ТОЗ-са (му ӧтув уджалӧм кузя товариществоса) шленъяслӧн овмӧсъяскӧд сравнитӧм серти льготнӧя обложитӧм обеспечитӧм могысь, выль закон серти предполагайтчӧ ТОЗ шленъяслӧн овмӧсъяслы налог установитны 10 прӧчент вылӧ унджык сельскохозяйственнӧй артельса шленъяслӧн овмӧсъяс серти.

Колхозникъяслӧн найӧ личнӧй приусадебнӧй участокъясысь полеводствоысь, табаководствоысь, огородничествоысь, бахчеводствоысь, видзъясысь, садъясысь-ягодникъясысь, виноградникъясысь да мукӧд насаждениеясысь доход, а сідз жӧ став сикас скӧт помысь доход определяйтсьӧ доходностьлӧн соответствующӧй нормаяс серти.

Доходностьлӧн нормаяс закон проектын устанавливайтсьӧны различнӧйӧсь видзму овмӧс торъя отрасльяс да видзъяс кузя, сэсся доходностьлысь нормаяс исчислитӧма, шӧркодь фактическӧй урожайностьысь да скӧтлӧн продуктивностьысь петӧмӧн, рыночнӧй донъяс арталӧмӧн.

Ме ог кут подробнӧ перечисляйтны став сійӧ нормаяссӧ, но должен шуны, мый тайӧ вопросыс—разнӧй сельскохозяйственнӧй культураяс кузя нормаяс установитан вопрос требуйтӧ исключительнӧй внимание да СССР Верховнӧй Сӧветса депутатъясӧн соответствующӧя обсуждайтӧм.

Сы могысь, медым сельскохозяйственнӧй культураяс да животноводство кузя доходностьлысь нормаяс матыстны облагайтан торъя объектъяс кузя действительнӧй доход дінӧ, законопроектӧн сетсьӧ союзнӧй республикаясса Народнӧй Комиссаръяс Сӧветъяслы право устанавливайтны видзму овмӧсса разнӧй отрасльяс кузя да сельскохозяйственнӧй культураяс видзъяс кузя доходностьлысь разнӧй нормаяс законӧн предусмотритӧм нормаяссӧ—сійӧ нормаяс пределъясын 30 прӧчентӧдз—содтӧмлань либӧ чинтӧмлань.

Союзнӧй республикаясса Народнӧй Комиссаръяслӧн Сӧветъяслы сетӧма право применяйтны доходностьлысь сійӧ нормаяссӧ сійӧ сельскохозяйственнӧй культураяс кузя, кодъяслы доходность кузя торъя нормасӧ абу установитӧма.

Тӧдчана поправкаяс колӧ пыртны сельскохозяйственнӧй налог йылысь законӧ единоличнӧй овмӧсъясӧс обложитан юкӧнын. Действуйтысь закон серти единоличнӧй крестьянскӧй овмӧсъяс сельскохозяйственнӧй налогӧн облагайтсьӧны со кутшӧм ногӧн: быд единоличнӧй овмӧслӧн облагайтана доходӧ пыртсьӧны доходъяс полеводство, луговодство, животноводство помысь, овмӧслӧн специальнӧй отрасльяс—огородничество, бахчеводство, садоводство помысь, кустарно-ремесленнӧй промыселъясысь да мукӧд неземледельческӧй заработокъясысь. Единоличникъяслӧн видзму овмӧсысь доходъяс определяйтсьӧны доходность нормаяс серти, кодъясӧс установитӧма государственнӧй заготовительнӧй донъяс кузя валовӧй продукция донъялӧмысь. Та кындзи, торйӧн артавсьӧны да включайтсьӧны облагайтана общӧй доходӧ рынок вылын сельскохозяйственнӧй продуктаяс вузалӧмысь рыночнӧй доходъяс.

Выль закон проектын предполагайтсӧ лӧсьӧдны доходностьлысь нормаяс торъя культураяс кузя урожайностьысь да колхознӧй рынокса шӧркодь донъясысь зависитӧмӧн, мый сетас позянлун ёндӧжыка правильнӧя артавны единоличнӧй овмӧсъяслысь доходность.

Выль проектын предполагайтсӧ кооперируйттӧм кустарно-ремесленнӧй промыселӧн бокын занимайтчысь единоличникъясӧс облагайтны подоходнӧй налогӧн промыселӧн занимайтчанінас. Татшӧм ногӧн, единоличнӧй овмӧс кӧ видзму овмӧсӧн занимайтчӧмкӧд тшӧтш занимайтчӧ кустарнӧй промыселӧн а[illegible]лас овмӧс находитчанінын, то сійӧ доходыс кутас облагайтсьыны сельскохозяйственнӧй налогӧн, а сійӧ кустарнӧй промыселъяс, кодъяс отходын, долженӧсь облагайтсьыны подоходнӧй налогӧн сійӧ промыселъяс производство места серти.

Единоличнӧй овмӧсъяс вылӧ сельскохозяйственнӧй налог колхозъяс дорысь ыджыдджык. Сійӧ тырвыйӧ гӧгӧрвоана. Партия да Сӧветскӧй правительство сувтӧдӧны колхозникъясӧс преимущественнӧй положениеӧ единоличникъяскӧд ӧткодялӧм серти.

Выль закон проект серти, колхозник, кодлӧн эм доходъяс личнӧй овмӧс помысь, мынтӧ ставкаяслӧн шкала серти 5-сянь 13 прӧчентӧдз. Единоличнӧй овмӧсъяслысь предполагайтсӧ артавны повышеннӧй ставкаяс шкала серти.

Пыртсьӧ сідз жӧ изменение рабочӧйяслысь да служащӧйяслысь сиктса овмӧсъяс обложитӧмӧ. Действуйтысь закон серти, рабочӧйяс да служащӧйяс, кодъяс имеитӧны видзму овмӧс, коді оз вевтыр колхозникъяслы устав серти нормаяс, освобождайтсьӧны сельскохозяйственнӧй налогысь.

Выль закон проектын предусматривайтсьӧ рабочӧйяслысь да служащӧйяслысь видзму овмӧсысь доходъяс обложитӧм колхозникъяс овмӧсъяскӧд ӧткодь условиеяс вылын.

Выль закон проектын пыртӧма вежсьӧмъяс и налог мынтан срокъясын. Проектын налог мынтӧм кузя былдлаын лӧсьӧдсьӧны куим срок: октябрь 1 лун, ноябрь 1 лун да декабрь 1 лун. Куим срокын налогъяс мынтыссьӧ равнӧй долясӧн.

Союзнӧй республикаясын Народнӧй Комиссаръяс Сӧветъяслы сетсьӧ право матыстны платежъяслысь срокъяс, торъя районъяслӧн да областьяслӧн особенностьяс артыштӧмысь петӧмӧн, но не унджык ӧти тӧлысь дорысь.

Следуйтӧ сідз жӧ сувтлыны сельскохозяйственнӧй налог кузя сійӧ льготаяс вылӧ, кодъяс предусматривайтсьӧны выль законопроектӧн.

Колхозникъяс да единоличникъяс овмӧсъяслы, кодъяс составӧ пырӧны удж кузя да войналӧн первой да мӧд группаса инвалидъяс, налоглӧн сумма чинтыссьӧ джын вылӧ, а тайӧ овмӧсъясын трудоспособнӧйяс абутӧм дырйи, найӧ освобождайтсьӧны сельскохозяйственнӧй налогысь ставнас.

Сельскохозяйственнӧй налог мынтӧмысь освобождайтсьӧны сідз жӧ овмӧсъяс колхозникъяслӧн да единоличникъяслӧн, кодъяс нетрудоспособнӧйӧсь преклоннӧй арлыд вӧсна (мужчинаяс 60 арӧса да нывбабаяс 55 арӧса) да оз имеитны семьяса шленъяс составын мукӧд трудоспособнӧйясӧс либӧ овмӧсын личнӧй трудӧн участие принимайтысьясӧс.

Налогысь освобождайтсьӧны и престарелӧйяслӧн овмӧсъяс, налӧн кӧ пи находитчӧ действительнӧй военнӧй служба вылын Рабоче-Крестьянскӧй Краснӧй Армияын, Военно-Морскӧй Флотын, либӧ НКВД-са пограничнӧй да внутреннӧй войскаын, а семьяяс колис сылӧн гӧтыр сизим арӧсӧдз челядькӧд.

Сельскохозяйственнӧй налогӧн оз облагайтсьыны учительяс да агрономъяс, зоотехникъяс, землеустроительяс, медицинскӧй да ветеринарнӧй врачьяс да фельдшеръяс, видзму овмӧс кузя мелиораторъяс да техникъяс, МТС-ясса, машинно-тракторнӧй мастерскӧйясса да совхозъясса инженеръяс, старшӧй механикъяс, директоръяс, а сідз жӧ районнӧй руководящӧй работникъяс—район вылӧ не унджык 30 мортысь лыдӧн, списокъяс серти, коді определяйтсьӧ областнӧй да краевӧй исполнительнӧй комитетъясӧн, налӧн кӧ овмӧсъясыс оз имеитны полевӧй участокъяс вылын кӧдзаяс кузя заданиеяс да личнӧй пользованиеын имеитӧны скӧт поголовье, коді оз вевтырт тайӧ районса колхозникъяслы сельскохозяйственнӧй артель уставӧн предусмотритӧм лыд.

Индӧм льготаяс кындзи колхозникъяс да единоличникъяс пользуйтчӧны сідз жӧ льготаясӧн переселение дырйи соответствующӧй пӧрадокын. Найӧ освобождайтсьӧны налогысь срокъяс кежлӧ, коді устанавливайтсьӧ ССР Союзса правительство постановлениеӧн.

Та кындзи, сельскохозяйственнӧй налог кузя уна льготаяс сетсьӧны сідз жӧ сійӧ единоличнӧй овмӧсъяслы, кодъяс пырисны колхозъясӧ сельскохозяйственнӧй налог мынтан первой срокӧдз. Тайӧ случайын найӧ облагайтсьӧны колхозникъяслӧн ставкаяс серти; овмӧсъяс жӧ, кодъяс пырисны колхозъясӧ сельхозналог мынтан первой срок бӧрын, но мӧд срок кольтӧдз, — сельскохозяйственнӧй налог мынтӧны колхозникъяслӧн ставкаяс серти мынтысьӧмлӧн мӧд срок кузя.

Сельскохозяйственнӧй налог кузя льготаяс сетсьӧны и зӧлӧтӧй да платиновӧй промышленностьса старательяслӧн овмӧсъяслы, а сідз жӧ озысь да мукӧд редкӧй металлъяс перйӧм да переработайтӧм кузя предприятиеясса старательяслы. Найӧ освобождайтсьӧны сельскохозяйственнӧй налогысь условие дырйи, найӧ доходлӧн кӧ основнӧй источникнас эм старательнӧй удж вылын заработок и найӧ кӧ ӧтувтчӧмны артельясӧ.

Со сельскохозяйственнӧй налог йылысь ССР Союзса Верховнӧй Сӧветлы видлалӧм да вынсьӧдӧм вылӧ пыртӧм выль законопроектлӧн особенностьясыс. Депутат ёртъяс! Сельскохозяйственнӧй налог йылысь тайӧ законопроектсӧ ССР Союзса Верховнӧй Сӧвет Сессияӧн вынсьӧдӧм ворсас ыджыд роль видзму овмӧс да колхознӧй массаяслысь благосостояние водзӧ кыпӧдӧмын. Тайӧ законсӧ колхозникъяс унамиллионнӧй массаясӧн лоас встретитӧма ошкӧмӧн, сы вӧсна мый сійӧ вочавидзӧ паськыд колхознӧй массаяслӧн интересъяслы. (**Аплодисментъяс**).

АМЕРИКАНСКӦЙ СУДНОЯС ДУГӦДӦНЫ ГЕРМАНСКӦЙ ПОРТЪЯСӦ РЕЙСЪЯС

НЬЮ-ЙОРК, 29. (ТАСС). Американскӧй пассажирскӧй пароход, кодъяс принадлежитӧны „Юнайтед Летейте Лайн" да „Скентик Лайн" компанияяслы, отменитісны германскӧй портъясӧ ассьыныс рейсъяс да мӧдӧдчисны Англия да Франция берегъясӧ, медым босьтны сэні находитчысь американскӧй гражданаӧс.

Ответственнӧй редактор И. Г. УЛЬЯНОВ.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната № 17, редакция газеты „Коми комсомолец". Телефон: 5—01.
Подписная плата: на 1 год—18 руб., на 6 мес.—9 руб., на 3 мес.—4 руб. 50 коп., на один мес.—1 руб. 50 коп.

Уполн. Главлита № 2485. Типография Наркомместпрома Коми АССР.